

N:o 136.

Af herr **P. O. Lundell**, om ändrad lydelse af § 32
mom. 2 bankoreglementet.

År efter år hafva till Riksdagen framkommit motioner om utsträckning af den tid, under hvilken de från riksbanken utlemnade afbetalningslånen skola återbetalas. Såväl denna omständighet som kännedomen om önskningarna i detta hänseende i den ort, jag tillhör, äfvensom min öfvertygelse, att en dylik förändring äfven för riksbanken sjelf vore fördelaktig, föranleder mig att denna gång framlägga frågan till Riksdagens behandling.

Fullgiltiga skäl för en utsträckning af afbetalingstiden äro anförda såväl i den vid bankofullmäktiges utlåtande öfver herr S. Arnoldssons motion förlidet år af herr S. G. von Friesen afgifna reservationen (se bankoutskottets utlåtande 1895, n:o 10) som under diskussionen i Andra Kammaren vid nämnda motions behandling (se Andra Kammarens protokoll 1895, n:o 34, sid. 53 och följande), och till dessa skäl ber jag att i första rummet få hänvisa. Dertill vill jag för egen del endast lägga följande skäl.

De framställningar, som från så många håll framkomma om inrättande af nya afdelningskontor, grunda sig i allmänhet derpå, att räntefoten vanligen hålles lägre å de ställen, der dylika kontor finnas inrättade. Dermed är dock icke mycket vunnet, om låneformerna vid riksbankens kontor ej göras sådana, att de äro för allmänheten lämpliga. Sker icke detta, komma de lånesökande att ändock få betala högre ränta till de förutvarande låneanstalterna, hvilkas beqvämare låneformer de ej kunna undvara, och afdelningskontoren bli till föga gagn för sina orter samt lemna dålig afkastning å dem anförtrodda medel. Riksbankens

fonder äro nu så stora, att de i långt högre grad än förr äro tillräckliga för att banken, vid sidan af sin egentliga rörelse som bank för handel och industri, skall kunna på ett för den lånesökande allmänheten fördelaktigt sätt bedrifva äfven den lilla rörelsen med afbetalningslån till ett begränsadt belopp. Och att afkastningen af de för detta ändamål afsatta medlen ej är betydelslös för riksbanken, framgår deraf, att enligt afgifna berättelser ränteinkomsten å afbetalningslån vid de afdelningskontor, der sådana mera förekommit, uppgått till en betydande del af nettointkomsten (vid Göteborgs betydande kontor 26 procent af densamma, i Falun och Örebro 31 à 32 procent, i Vexjö, Jönköping och Luleå omkring 40 procent och vid kontoret i Kalmar till högre belopp än hela nettovinsten).

Riksbankens afbetalningslån med sin moderata ränta skulle ock vara ganska fördelaktiga för en hel del folk, om de ställes till inbetalning under en lämpligt lång tid. De kunde då med fördel användas af jordägare till hjälp vid inköp af landtbruksmaskiner och bättre redskap eller af bättre kreatur, till bidrag vid nybyggnader och jordförbättringar m. m., synnerligen då den lånesökande kunde af egna medel utgöra en del af kostnaderna. Likaledes kunde dessa lån gagna arrendatorer vid öfvertagande af arrenden, prester vid uppsättning af boställsinventarier, nybörjande handverkare vid uppsättning eller öfvertagande af verkstäder, tjänstemän vid bosättning, och i många dylika fall. Men det torde sällan eller aldrig ifrågakomma, att de för sådana nyttiga ändamål upptagna lånen äro möjliga att utan ny skuldsättning inbetala på så kort tid som $2\frac{1}{2}$ år. Äfven för en återbetalning på 5 år erfordras i de flesta fall, att den lånesökande iakttaga både sparsamhet och omtanke samt sjelf eger något rörelsekapital. Deremot finnes icke i ett fall af tio möjlighet för den, som behöft upptaga ett dylikt lån, att ens med bästa vilja afbörda sig detsamma på $2\frac{1}{2}$ år, — och med att fordra omöjligheter gagnar man ingen. Följden blir, att lånen måste betalas med ny skuld, antingen så, att låneafbetalningen ersättes med lånevexlar på kortare tider och lånen förnyas, när ett par afbetalningar skett, eller ock att flera personer gå i bolag om lånen och vaxelvis upptaga nya lån, som fördelas och användas till afbetalningar, ofta med påföljd, att vederbörande intressenter sjelfva ej kunna reda, huru stort hvarderas lånfångna belopp är. Dessa och flera andra af bestämmelserna om den korta betalningstiden framtvungna sätt att förlänga densamma långt ifrån befordra sparsamhet eller uppfordra till ansträngning att betala, utan verka oftast motsatsen och

föranleda utsträckta borgensförbindelser, invecklade affärer och obestånd, som ej behöft inträffa, om låntagaren lemnats så lång betalningstid, att en möjlighet funnits för honom att infria lånet i laga ordning.

För riksbanken som lånegifvare kan det icke medföra några fördelar att befordra ett dylikt trassel, ty det blir under sådana förhållanden visst icke regel, att de mest ordentlige, stråfsamme och förtänksamme bland de lånesökande vända sig till riksbanken för erhållande af ett afbetalningslån. Äfven om de i andra låneanstalter få underkasta sig högre räntesatser, vända de sig vanligen hellre dit. Och i följd häraf har det gagn, man af ett afdelningskontors inrättande på en ort väntat sig, ofta blifvit långt mindre, än det bort och kunnat blifva, om mera hänsyn tagits till allmänhetens behof.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vörsamligen föreslå,

att mom. 2 § 32 af bankoreglementet erhåller följande lydelse:

Lånen återbetalas medelst erläggande hvar sjetten månad efter utlåningsdagen af minst en tiondedel utaf lånebeloppet jemte upplupen ränta, vid äfventyr, om sådant försummas, att hela den obetalda delen af lånet varder till betalning förfallen.

Stockholm den 27 januari 1896.

P. O. Lundell.

Uti motionens syfte instämmer

Nils Wallmark.
